

ТМ	Г. XXII	Бр. 1-2	Стр. 193 - 194	Ниш	јануар - јун	1998.
----	---------	---------	----------------	-----	--------------	-------

Приказ дела

Примљено: 24.03.1998.

Светислав М. Јарић

ФИЛОЗОФСКО ПРОМИШЉАЊЕ ЛОГИКЕ*

Nakon gotovo klasičnog uخبني ka iz Logike na{eg znameni tog Logičara Bogdana [e{i}a, pojavi o se novi uخبني k. Prof. dr Gligori je Zaje-aranovi}, i staknuti filozofski pisac i dugogodi{wi uni verzi tetski nastavnik objavi o je uخبني k Logika. Posle gotovo tri deceni je uspe{nog i plodnog nastavnikog rada na predmetu Logika bilo je normalno i ocekivano da }e se ovaj, gotovo, doajen Logi-ke nauke, izraziti u ovom obliku. Dugogodi{we nastavnikost i iskustvo, filozofska i op{ta erudicija demonstrirane su u ovoj kvi zina impresivan na-in, uistinu neobične elegancije, sistematske strukture, koherentne usklađenosti i matematičke kompozicije.

Ovo je u na{oj uخبني -koj li teraturi najboqi, najsystematičniji i najpraktičniji uخبني k Logike. Svesni smo te`ine suda jer su pre Zaje-aranovi}a, uخبني ke, i li monografske rasprave o klasičnim, i li kakvim drugim problemima Logike, objavili i takvi veliki kao {to su B. Petrovi}evi}, B. [e{i}, G. Petrovi} i M. Markovi}.

Prednost Logike prof. Zaje-aranovi}a je, generalno određeno, u filozofskom promi{qawu Logi-ke nauke. Gotovo tre}ina wegove kvige bavi se suptilnim odnosom filozofije i Logike, odnosno autentiniom interpretacijom filozofskog karaktera Logi-ke nauke. To je novi na, ako se uzme u obzir da su uخبني ci Logike uglavnom i sto Logi-kog karaktera, i sa unapred pretpostavqenim stavom o znawu wenog filozofskog, metodolokog i gnoseolokog karaktera. Zaje-aranovi} to prevazi lazi i daje autentini odgovore i stini tog filozofskog smisla Logike i ovu podi`ena stepen wenog filozofskog digniteta.

Odnos formalne i simboli-ke Logike uravnote`eno je konceptualizovan i postavqen. Istovremeno, komparacija izme|u jedne i druge vrste Logike izvr{ene su temeljno, egzaktno i dijalektički. Precizno i akribično su analizirani kvaliteti i teti i hendi kepi formalne i simboli-ke Logike jedne prema drugoj.

I zuzetno jasno, mi saono suptilno i jezi-ki precizno autor utvr|uje teorijske i aplikativne karakteristike formalne Logike. Jo{auten-

* Gligori je Zaje-aranovi}: Logika.- Ni{ : Uni verzi tet u Ni {u, 1996.

ti -ni je wenu saznajnu kompetentnost i ograni -enost. Generalni gnoseol o{ ki stav Zaje-aranovi }a je relati vno opti mi sti -an, ali u odre |eni m fi lozofski m i nterpretaci jama provejava i umereni skepti ci zam i raci onalni agnosti ci zam. To va` i kako za formal nu tako i za si mbol i -ku Logi ku sa gnoseol o{ ke ta-ke gli edi { ta.

Struktural na kompozi ci ja Zaje-aranovi }eve Logi ke je i zvanredna. Spi s je podeqen u tri del a, a svaki deo po i zvanredno pregl ednoj, jasnoj i { i f rovanoj nomenkl aturi , deqen je nadaqe. Po-ev od 11. pa do 60. strani ce daje se fi lozof ska i nterpretaci ja svi h probl ema Logi -ke nauke, a Logi ci pri daje i sti nski fi lozof ski smi sao. U ovom odseku prof. Zaje-aranovi } vrlo supti l no anal i zi ra probl em i sti ne i preci zno razdvaja i sti nu i Logi ku. Formal na Logi ka obra |ena je po-ev od 61. pa do 141. strani ce. Osi m { to sadr` i op{ tepoznata znawa o pojmu, sudu i zakqu-ku, sadr` i i i zvesne novi ne o mi sl eni m i jezi -ki m odnosi ma smi sla i skaza. I u ovom del u vl ada odl i -na kompozi ci ja i koherentni stav cel i ne si stema ti ke.

Si mbol i -koj Logi ci autor posve }uje najvi { e prostora, od 143. do 240. strani ce. Ne samo kvanti tati vno, nego i kval i tati vno, ova parti ja dal eko prema{ a sve uxbeni ke Logi ke na na{ i m prostori ma. Pi sac i skazu je i spravna i ta-na tuma-ewa si mbol i ke i si mbol i -ke Logi ke a suvereno i kri ti -ki vl ada cel i nom materi je. Pi sac je kri ti -an prema preuel i -avawu saznajni h kompetenci ja ovog savremenog obl i ka Logi ke. Formal na Logi ka je funkci ja zdravog razuma, a si mbol i -ka di jal ekti -kog uma. To pi sac i mpl i ci te podrazumeva, a uvi |a se na svi m prostori ma wegove si stema ti ke.

Ne treba ni nagla { avati da je uxbeni k Logi ka profesora Zaje-aranovi }a dokaz vrhunske kompetenci je i samosvojne fi lozof sko-gnoseol o{ ke pozici je pi sca. Pi san jasni m, preci zni m i el eгантni m sti lom uxbeni k Logi ke profesora Zaje-aranovi }a bi }e posti cajno { ti vo svi m studentima fi lozof i je, a stru-waci ma dobar i odl i -an mi saoni sav o duboki m i di jal ekti -ki m probl emi ma Logi -ke nauke.